ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ

Η ἀποκέντρωση

ἐκφράζει τὸ βασικὸ σύνθημα τῆς σουηδικῆς κυβερνήσεως

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ. Μετὰ ἀπὸ 44 χρόνια σοσιαλδημοκρατικῆς βασιλείας, ἡ Σουηδία κυβερνιέται τώρα καὶ δυὸ μῆνες ἀπὸ ἕνα συνασπισμὸ τῆς Δεξιᾶς καὶ τοῦ Κέντρου. Εἶναι μιὰ ὡραία εὐκαιρία γιὰ νὰ ἐκτιμηθοῦν τὰ πράγματα ἐλίγων μιᾶς ἀντιπολιτεύσεως ὅταν παίρνει τὴν ἐξουσία καί, ὅπως φαίνεται τὰ πράγματα εἶναι πολὺ μικρά. Τὸ σημαίνει νὰ ἐννοηθεῖ ὁ ἴδιος ὁ κύριος πρωθυπουργός Θόρβαλδ Φελντιν σ' αὐτὴ τὴ συνέντευξή του μὲ τὸν Χέρμπερτ Κρέμπ γιὰ τὴν «Εὐρώπα», τὴν μηνιαία ἀγγλικὴ ἔκδοση τῆς «Μόντ», τῆς «Στάμπα», τῆς «Βέλτ» καὶ τῶν «Τάιμς».

⁂

ΕΡ.: Ἡ ἄνοδος στὴν ἐξουσία τῆς κυβέρνησής σας θὰ ἀποτελέσει τὴν ἀρχὴ μιᾶς νέας ἐποχῆς τῆς κοινωνικῆς ἱστορίας τῆς Σουηδίας; Ποιές εἶναι οἱ ἀλλαγές ποὺ πρέπει νὰ περιμένουμε;

ΑΠ.: Ἡ νέα σουηδικὴ κυβέρνηση προτίθεται μᾶλλον νὰ θελήσει πρῶτα νὰ ἀλλάξει τὰ πράγματα. Ἡ μεγάλη πλειοψηφία τοῦ λαοῦ εἶναι προσηλωμένη στὸ σύστημα κοινωνικῆς ἀσφάλισης ἰσχύει καί, ὅσον ἀφορᾶ στὶς συντάξεις, ἀσκήθηκαν συνεχεῖς πιέσεις στὴν προηγούμενη κυβέρνηση γιὰ νὰ θεσμοθετηθοῦν ὅσο τὸ δυνατὸν νωρίτερα οἱ ἀναγκαῖες μεταρρυθμίσεις. Συμφωνήσαμε ὡς συνεχίσουμε τὴν ἐπεξεργασία μιᾶς πολιτικῆς γιὰ τὴν οἰκογένεια...

ΕΡ.: Ἡ ἔκφραση τῶν Σουηδῶν ἀφήνει νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ἐπιθυμοῦν λιγότερη γραφειοκρατία καὶ κολλεκτιβισμό. Μὲ ποιὰ τρόπο σκοπεύετε νὰ ἀνταποκριθεῖτε σ' αὐτὸ τὸ αἴτημα;

ΑΠ.: Θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐξανθρωπίσουμε τὴν ἐπαγγελματικὴ ζωὴ καὶ νὰ ἐνισχύσουμε τὴ συμμετοχὴ ὅλων στοὺς κόλπους τῶν τοπικῶν καὶ ἐπαρχιακῶν κοινωνιῶν. Τὸ πρόγραμμά μας συμπυκνώνεται σὲ μιὰ λέξη: ἀποκέντρωση. Στὴν ἐξαγγελία τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματός μας εἴπαμε ὅτι δὲν θὰ διστάσουμε νὰ ἀφαιμάξουμε τὴ μιὰ ἢ τὴν ἄλλη κοινωνία ἂν αὐτὸ ἦταν ἀναγκαῖο γιὰ τὴν ποιότητα τῆς διοικήσεῖς της. Ἡ δραστηριότητα τῶν περιφερειακῶν ὀργάνων ἀποβαλλόταν μέχρι τώρα σὲ μιὰ σχεδὸν τυραννικὴ ἐπιρροὴ τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης τῆς Στοκχόλμης. Οἱ πρόεδροι τῶν περιφερειακῶν κυβερνήσεων διορίζονται «ἐκ τῶν ἄνω» καὶ ἡ σύνθεση τῆς διοίκησής τους ἀντανακρινόταν στὶς ἐπιθυμίες τῆς κεντρικῆς κυβέρνησης. Στὸ μέλλον, ἡ σύνθεση τῶν περιφερειακῶν κοινοβουλίων θὰ πρέπει νὰ ἀντανακλᾶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν περιφερειακῶν ἐκλογῶν.

ΕΡ.: Ἀπ' ὅλες τὶς Εὐρωπαϊκὲς χῶρες, ἡ Σουηδία εἶναι ἡ μόνη ποὺ θέλει νὰ γνωρίσει ὀλές τὶς συνέπειες ἀπὸ τὴν υἱοθέτηση ἑνὸς συστήματος ἐπαγγελματικῆς συνδιαχείρισης. Τὴν περασμένη ἄνοιξη ψηφίστηκε, μὲ τὴ δική σας ὑποστήριξη, ἕνας νόμος—πλαίσιο γιὰ τὴ συνδιαχείριση ποὺ ἀναγνωρίζει στοὺς ἐργάτες διοικητικὰ δικαιώματα μέσα στὴν ἐπιχείρηση...

ΑΠ.: Ἡ νέα κυβέρνηση δίνει ἰδιαίτερη σημασία σ' αὐτὸ τὸ νόμο. Γιὰ μᾶς, οἱ ἐργαζόμενοι πρέπει νὰ ἀσκοῦν, στοὺς κόλπους τῆς ἐπιχείρησῆς τους, μιὰ πολὺ μεγάλη ἐπιρροὴ ὅσον ἀφορᾶ στὴν ἐπαγγελματικὴ τους ζωὴ καί, πιὸ ἰδιαίτερα σ' ὅ,τι ἀφορᾶ στὴν πολιτικὴ τῆς διεύθυνσης προσωπικοῦ καὶ στὶς τεχνικὲς μεθόδους ἐργασίας. Πρόκειται, ὅπως τὸ εἴπατε, γιὰ ἕνα νόμο—πλαίσιο ποὺ ὑποχρεώνει τοὺς κοινωνικοὺς συνεργάτες (ἐργοδότες καὶ ἐργάτες) νὰ διαπραγματεύωνται μαζὶ τοὺς ὅρους καὶ τὶς διατυπώσεις ἐφαρμογῆς τῆς συνδιαχείρισης.

ΕΡ.: Στὴν ἐξαγγελία τῶν κυβερνητικῶν μέτρων εἴπατε ὅτι θέλατε νὰ παρεμποδίσετε τὴν τάση συγκέντρωσης τῆς ἐξουσίας. Δὲν ὑπάρχει κίνδυνος, μ' αὐτὴ σας τὴν ἐνέργεια, νὰ ἔρθετε σὲ ἀναπόφευκτη σύγκρουση μὲ τὰ συνδικάτα, ποὺ στὴ Σουηδία διαθέτουν πολὺ μεγάλη δύναμη;

ΑΠ.: Δὲν πιστεύω ὅτι τὸ ἀποκεντρωτικό μας πρόγραμμα θὰ ὁδηγήσει σὲ μιὰ σύγκρουση μὲ τὰ συνδικάτα, ποὺ ἀπὸ τὴν πλευρά τους ἐκδηλώνουν μιὰ ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη τάση νὰ συμπεριλάβουν τὴ σύνδιαχείριση στὴν ἐπαγγελματικὴ ζωή, πρᾶγμα ποὺ παρατηρεῖται ἀκόμη καὶ στοὺς τοπικοὺς συνδικαλιστικοὺς τομεῖς. Στὸ κάτω— κατω τὰ συνδικάτα μας εἶναι τῆς γνώμης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀμφισβητεῖται ἡ ἀρμοδιότητα τῆς κυβέρνησης. Ἐξ ἄλλου, ὅπως συνηθίζεται στὴ Σουηδία, τὸ νομοσχέδιο γιὰ τὴ συνδιαχείριση ὑποβλήθηκε γιὰ προκαταρκτικὴ ἐξέταση σὲ ἀρμόδιους ὀργανισμούς — ἀκόμη καὶ στὰ συνδικάτα— πρὶν ψηφιστεῖ τελικὰ ἀπὸ τὴ βουλή.

ΕΡ.: Τὸ «σχέδιο Μάϊντνερ» γιὰ τὰ συνδικάτα ἐπαιξε πολὺ σημαντικὸ ρόλο γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν. Σύμφωνα μὲ αὐτὸ τὸ σχέδιο, οἱ ἐπιχειρήσεις ποὺ χρησιμοποιοῦν πάνω ἀπὸ 50 ἄτομα πρέπει νὰ καταθέσουν τὸ 1)5 τῶν ἐτησίων κερδῶν τους σ' ἕνα ταμεῖο τοῦ ἐργαζόμενου προσωπικοῦ που θὰ διαχειρίζωνται τὰ συνδικάτα. Ἐσεῖς ἔχετε τὴν πρόθεση νὰ δώσετε συνέχεια σ' αὐτὸ τὸ σχέδιο;

ΑΠ.: Ἡ κυβέρνησή μου ἠμπορεῖ ἐκκαθαρθεῖ ἀπέναντι σ' αὐτὸ τὸ σχέδιο. Τὸ σύστημα Μάϊντνερ ὡδηγοῦσε σέ μιὰν ἀφόρητη συγκέντρωση καὶ κεντρικοποίηση τῆς ἐξουσίας στὰ χέρια τῶν συνδικάτων. Ἀλλὰ ἐμεῖς ἀσπαζόμαστε τὴ γνώμη ποὺ λέει ὅτι οἱ Σουηδοὶ μισθωτοὶ πρέπει νὰ ἐπωφελοῦνται ἀπὸ τὴν αὔξηση τῆς ἐθνικῆς περιουσίας. Στὸν τομέα αὐτὸ διεξάγονται ἐντατικὲς ἔρευνες. Ἀποβλέπουν στὸ νὰ ὀργανώσουν μιὰ κατανομὴ τῆς περιουσίας στὰ πλαίσια τῶν ἀποκεντρωτικῶν προθέσεών μας.

ΕΡ.: Τί σημαίνει ὅτι οἱ ἐργάτες θὰ μποροῦν νὰ διαθέτουν ἀτομικὰ τὸ μερίδιό τους στὰ κέρδη;

ΑΠ.: Ἡ λέξη «κέρδος» δὲν μοῦ φαίνεται κατάλληλη γιὰ τὴν περίπτωση. Ἂν ἐπρόκειτο νὰ περιορίσουμε τὴ συμμετοχὴ στὴν περιουσία μόνο στὴν ἔννοια τῶν κερδῶν, τότε ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἐργάζονται στὸ δημόσιο τομέα καὶ στοὺς ὀργανισμούς, ὅπου δεν ὑπάρχει κερδοσκοπικὸς σκοπός, θὰ ζημιώναν. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄποψη ἔχουμε σχηματίσει μιὰ ἐπιτροπὴ μελέτης μὲ ἀποστολὴ νὰ ἀρεῖ ἕνα φάρμακο γιὰ τὶς διαφορὲς ἀνάμεσα στὶς διάφορες κατηγορίες ἐργαζομένων.

ΕΡ.: Ὅταν μιλᾶτε γιὰ συμμετοχὴ στοὺς καρπούς τῆς παραγωγῆς, θέλετε νὰ πεῖτε ὅτι κάθε Σουηδὸς ἐργαζόμενος θὰ συμμετάσχει σ' αὐτοὺς ἐξίσου;

ΑΠ.: Ναί, κάθε Σουηδὸς ἐργαζόμενος καὶ αὐτὸ θὰ γίνει ὄχι μὲ ὁμαδική, ἀλλὰ μὲ προσωπική συμμετοχή...

ΕΡ.: Σύμφωνα μὲ τὰ Ἡνωμένα Ἔθνη, στὴν Σουηδία εἶναι ποὺ προσφέρονται οἱ πιὸ ψηλοὶ μισθοί: τὸ 1975 καὶ 1976, τὸ ὕψος τῶν μισθῶν αὐξήθηκε κατὰ 20% τὸ χρόνο. Ἡ σουηδικὴ οἰκονομία μπορεῖ νὰ ἀντέξει σὲ αὐξήσεις τέτοιου μεγέθους;

ΑΠ.: Ἡ ἐξέλιξη τῶν μισθῶν στὴ Σουηδία προηγεῖται κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς παραγωγικότητας. Καὶ ὅλοι ξέρουν ὅτι οἱ δυὸ αὐτοὶ συντελεστὲς πρέπει νὰ ἀναπτύσσονται σὲ στενὴ ἀλληλεξάρτηση.

ΕΡ: Καὶ σ' αὐτὸ προστίθενται τὰ βάρη ἑνὸς πιεστικοῦ κοινωνικοῦ συστήματος;

ΑΠ.: Τὸ κοινωνικὸ σύστημα ποὺ δημιουργήσαμε δέν ἀντιπροσωπεύει ἕνα ἀνυπέρβλητο βάρος. Ὡστόσο, ὑπαρχει στὸν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφάλειας ἕνας ὡρισμένος ἀριθμὸς καταχρήσεων, πρᾶγμα ποὺ παρατηρεῖται σέ κάθε σύστημα τέτοιου εἴδους. Καὶ ἐδῶ ὑπεισέρχεται ἡ ἐπιπλοκή. Ἂν θέλεις νὰ ἐξουδετερώσεις τὶς καταχρήσεις, κινδυνεύεις νὰ πνιγεῖς σὲ μιὰ διογκωση τῆς γραφειοκρατίας. Σὴ μασία ἔχει τώρα νὰ παράγουμε περισσότερα ἀπ' ὅσα καταναλώνουμε. Στὰ ἐρχόμενα χρόνια θὰ πάρουμε τὰ σχετικὰ μέτρα ποὺ ἐπιβάλλονται...

ΕΡ.: Ἂν θέλετε νὰ καθηλώσετε τὶς πληθωριστικὲς τάσεις, ἂν θέλετε νὰ νικήσετε ὥστε ἡ χώρα σας νὰ μὴ ζεῖ πιὰ ξοδεύοντας περισσότερα ἀπὸ ὅσα παράγει, θὰ ἀναγκαστεῖτε νὰ ἀποταθεῖτε στὰ συνδικάτα γιὰ νὰ μετριάσουν τὰ μισθολογικὰ αἰτήματά τους. Μιὰ συντηρητικὴ κυβέρνηση μπορεῖ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη καὶ κάτω ἀπ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, νὰ ἐπιβάλει τοὺς ὅρους της στὰ συνδικάτα;

ΑΠ.: Φέτος, τὸ πείραμα ποὺ κάναμε, δηλαδὴ νὰ ἀφήσουμε ἐλεύθερη τὴ διαμόρφωση τῶν μισθῶν στὴν ἀγορὰ ἐργασίας ἀποδείχθηκε θετικό. Πρόκειται γιὰ ἐλευθερία μὲ τὴν προϋπόθεση εὐθύνης. Ἡ κυβέρνηση ἔχει τὴν πρόθεση νὰ καλέσει τοὺς κοινωνικοὺς ἑταίρους, ἐργοδότες καὶ ἐργάτες, σ' ἕνα διάλογο συνεννόησης καὶ συμβιβασμοῦ. Ὡστόσο, δὲν θὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐπιβάλουμε ἕνα πλαίσιο στὶς μισθολογικὲς διαπραγματεύσεις.

ΕΡ.: Ποιὲς εἶναι οἱ ἀρχὲς τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς σας καὶ σὲ τί διαφέρει ἀπὸ τὴν πολιτική τῆς προηγούμενης κυβέρνησης;

ΑΠ.: Ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἐξωτερική πολιτική, ἐδῶ καὶ πολλὲς δεκαετίες βασιλεύει ὁμοφωνία μεταξὺ τῶν σουηδικῶν κομμάτων. Θὰ συνεχιστεῖ ἡ πατροπαράδοτη ἐξωτερική πολιτική. Στόχος της εἶναι ἡ ἐλεύθερη συνεργασία μέσα στὸ πλαίσιο τῆς εἰρήνης καὶ ἡ οὐδετερότητα σέ καιρὸ πολέμου. Αὐτὴ ἡ ἐλεύθερη συνεργασία δέν σημαίνει ὡστόσο καὶ οὐδετερότητα γνώμης γύρω ἀπὸ τὴ διεθνὴ κατάσταση. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἄποψη, τὰ μικρὰ ἔθνη ὅπως εἶναι ἡ Σουηδία, πρέπει νὰ ἔχουν δικαίωμα νὰ προβάλλουν καὶ νὰ ἐπιβάλλουν τὶς ἀπόψεις τους στὰ διεθνῆ ὄργανα καὶ ἡ πολιτική μας στὸ σημεῖο αὐτὸ παραμένει ἀναλλοίωτη.

ΕΡ.: Ὁ προηγούμενος πρωθυπουργός Ὄλαφ Πάλμε, πολλὲς φορὲς αὐτοχαρακτηρίστηκε σὰν ἐκπρόσωπος τῆς σοσιαλιστικῆς Διεθνοῦς. Ἐσεῖς πιστεύετε, ὅτι ἡ Σουηδία μπαίνει σὲ μιὰ περίοδο «μεγαλοπρεποῦς ἀπομονωσης» κατὰ τὴν ὁποία θὰ ἀποφεύγει νὰ ἐκφράζει τὴ γνώμη της σέ παγκόσμια κλίμακα σχετικὰ μὲ τὴν ἀναμέτρηση τῶν συντηρητικῶν καὶ προοδευτικῶν δυνάμεων;

ΑΠ.: Νομίζω πὼς δὲν χρειαζεται νὰ σᾶς πῶ ὅτι θὰ ἔνοιωθα κούραση ἂν διέτρεχα ὅλον τὸν κόσμο παρουσιαζόμενος σὰν ἐκπρόσωπος τῆς διεθνοῦς Ἀριστερᾶς. Θαρρῶ πὼς κάτι τέτοιο σοκάρει λιγάκι. Ἀλλὰ ἐπιμένω νὰ ἐπαναλαμβάνω ἕνα πρᾶγμα: γιὰ μιὰ μικρὴ χώρα σὰν τὴ Σουηδία μετράει τὸ νὰ ἔχει πρόσβαση στὰ διεθνῆ ὄργανα. Καὶ αὐτὸ δέν εἶναι οὔτε ὑπόθεση ἑνὸς προέδρου, οὔτε ἑνὸς πρωθυπουργοῦ. Σ' ὅλες τὶς καταστάσεις ποὺ θὰ κρίνω πὼς ἡ ἐπέμβασή μου θὰ ἦταν ὠφέλιμη δέν θὰ μείνω ἀδρανής.

ΕΡ.: Μιὰ πολιτική, ἰδεολογικὰ τόσο προσανατολισμένη ὅπως τοῦ προκατόχου σας, δέν συνεπάγεται τὴ δημιουργία παθῶν καὶ διεθνῶν ἀντιγκλήσεων; Ἐσεῖς θὰ ἀκολουθήσετε αὐτὴ τὴν τακτική;

ΑΠ.: Εἶναι λάθος νὰ πιστεύουμε ὅτι μόνον ἡ Ἀριστερὰ μπορεῖ νὰ ποζάρει σὰν θεματοφύλακας τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Ἂν ἡ ἐλευθερία καὶ τὸ δίκιο τῶν ἀνθρώπων ἀπειλοῦνται, ἡ κυβέρνησή μου δὲν θὰ διστάσει οὔτε δευτερόλεπτο νὰ ἐκδηλωθεῖ καὶ νὰ πάρει ξεκάθαρη θέση.

ΕΡ.: Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔχετε τὴν πρόθεση νὰ ἀφιερώσετε περισσότερο ἀπὸ τὸ 1% τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος γιὰ νὰ βοηθήσετε τὶς ὑπανάπτυκτες χώρες;

ΑΠ.: Τὸ 1% εἶναι μιὰ φάση. Τὸ ὕψος τῆς βοήθειάς μας, στὸ μέλλον, θὰ ἐξαρτηθεῖ ἀπὸ τὴ σουηδικὴ καὶ διεθνῆ οἰκονομικὴ κατάσταση.

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΣΑΡΜΑ

Φορτηγὰ Γερμανίας ὅλων τῶν τύπων, ἀγροτικὰ πετρελαιοκίνητα, πετρέλαια ἄνευ τζίρου

ΕΛΛΗΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ — ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΤΗΛΕΦ. 422-136

ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ ΑΔΕΙΕΣ Δ.Χ.

ΚΑΤΣΑΙΤΗΣ

ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ ΕΤΟΙΜΑ, ΗΜΙΕΤΟΙΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΕΝΑΝ ΑΝΔΡΑ

ΣΕ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΜΑΙΖΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΗΣ

ΓΩΝΙΑ. ΕΝΑΝΤΙ ΔΗΜΑΡΧΙΑΣ, ΠΑΤΡΑΙ

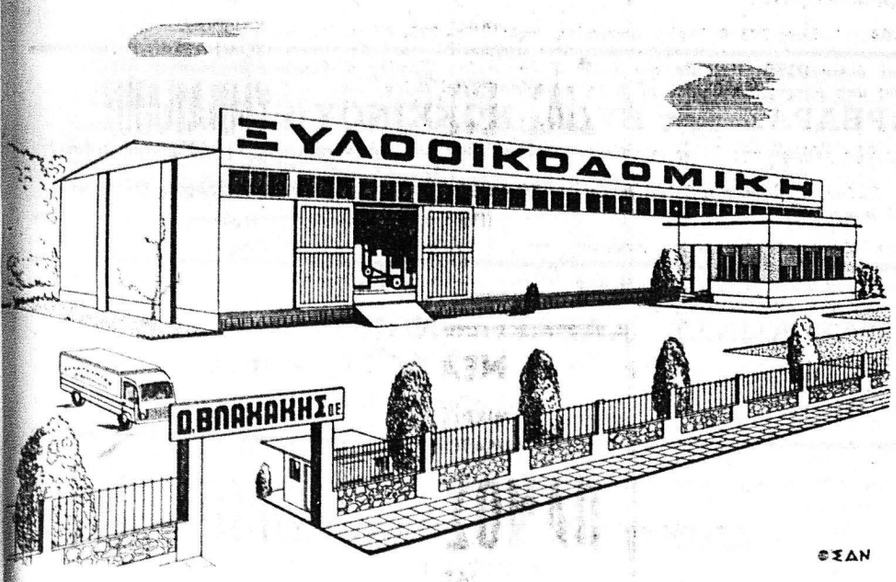

Πρότυπον ξυλουργικὸν ἐργοστάσιον κατασκευῆς πρεσαριστῶν κουφωμάτων τύπου Ἰταλίας. Τηλεφ. ἐργοστασίου 522-011, Λογιστηρίου 522-225 & 425-933

Η ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

καὶ οἱ ἀντιφάσεις της

Ἄλλο ἡ κρατικὴ καὶ ἄλλο ἡ κοινωνική

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΚΑΡΝΤΕΛΛΙ

ΠΑΡΙΣΙ. Τί εἶναι ἰδιοκτησία; «Ἐγώ», λέει ὁ ἀστός. «Κλοπή» λέει ὁ Προυντόν. «Τὸ Κράτος», λέει ὁ σοσιαλιστής. Καὶ ὅμως ὁ Μάρξ δὲν ταύτιζε καθόλου τὴν κρατικὴ ἰδιοκτησία μὲ τὴν κοινωνικὴ ἰδιοκτησία. Ἀντίθετα, τὴν τελευταία τὴν ἔβλεπε ὄχι σὰν τὸ μονοπώλιο ἑνὸς κρατικοῦ «ἀντιπροσώπου», ἀλλὰ σὰν μιὰ κοινωνικὴ λειτουργία ποὺ ἐξασκεῖται ἀπὸ τοὺς συνεταιρισμένους παραγωγούς. Ἡ θεωρία τῆς κρατικῆς ἰδιοκτησίας ἤρθε μετά, μαζί μὲ ὅλα τὰ φρικτὰ τῆς ἐπακόλουθα.

Σὰν ὀρθόδοξος καὶ ἀκλόνητος μαρξιστὴς ὁ Καρντέλλι στὸ βιβλίο του «Οἱ ἀντιφάσεις τῆς Κοινωνικῆς ἰδιοκτησίας» κριτικάρει τὴν κρατικὴ ἰδιοκτησία, ποὺ δέν κατάργησε καθόλου τὴν ἀλλοτρίωση τῶν ἐργαζομένων ἀπὸ τὸ κεφάλαιο, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ ὀνομάζεται κοινωνικό. Ἐφόσον οἱ ἐργαζόμενοι δέν ἔχουν στὰ χέρια τους τὴν ἐξουσία νὰ τὴν λήψη ἀποφάσεων σε ὅ,τι ἀφορᾶ στὴν ἐργασία τους (εἰσοδήματα, συνθῆκες ἐργασίας), παραμένουν ὑποταγμένοι στὸν «τεχνο—διευθυντικό» μηχανισμό, ὅπως λένε οἱ Γιουγκοσλάβοι, μ' ἄλλα λόγια στὴν κρατικὴ γραφειοκρατία. Εἶναι ἀναπόφευκτο τὸ πέρασμα ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς κρατικῆς ἰδιοκτησίας γιὰ νὰ προχωρήσει μιὰ χώρα ἀπὸ τὴν ἀτομική στὴν κοινωνικὴ ἰδιοκτησία. Ὁ Καρντέλλι φαίνεται διστακτικός. Ναί, ἂν πάρουμε ὑπόψη μας τὴν ἐμπειρία τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Γιουγκοσλαβίας, ποὺ ἐπηρεάστηκε ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματά της, ἀπὸ τὸ σταλινικὸ πρότυπο. Καὶ εἶναι ἀναγκαιότητα γιὰ τὶς ὑπανάπτυκτες χώρες, διαπιστώνει, ἀποφεύγοντας ὡστόσο νὰ ἀποφανθεῖ καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ μὲ γενικό τρόπο.

Λοιπόν, τί εἶναι στ' ἀλήθεια κοινωνική ἰδιοκτησία; Εἶναι τὸ ὄθμα κατατεθέν καὶ ἡ νομική ἔκφραση τοῦ αὐτοδιαχειρίστικου σοσιαλισμοῦ. Παύει νὰ εἶναι μιὰ ἁπλὴ σχέση ἀνάμεσα στὸν κάτοχο τοῦ κεφαλαίου (ἰδιώτες ἢ Κράτος) καὶ στοὺς ἐργαζόμενους, γιὰ νὰ μεταβληθεῖ σέ μιὰ δεσμὴ πολυπλόκων σχέσεων ἀνάμεσα στοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες. Ἐνῶ στὸν καπιταλισμὸ ἢ στὸν κρατικὸ σοσιαλισμὸ εἶναι ἡ νομικὴ συνισταμένη τοῦ συστήματος, ἀντίθετα, στὸν αὐτοδιαχειρίστικο σοσιαλισμό, διασπᾶται σὲ μιὰ πολλαπλότητα συμβατικῶν σχέσεων ποὺ τὸ σύνολό τους συνιστοτελεῖ τὸ πρόγραμμα (σχέδιο—πλάνο).

Αὐτὸς εἶναι ὁ στόχος ποὺ πρέπει νὰ ἐπιτευχθεῖ. Γιατί γιὰ τὸν Καρντέλλι, ἂν οἱ Γιουγκοσλάβοι ἐργάτες ἔγιναν αὐτεξούσιοι ὅσον ἀφορᾶ τὸ μέρος τῆς δουλιᾶς ποὺ κατανέμουν μεταξύ τους μὲ τὴ μορφὴ τοῦ μισθοῦ, δέν συμβαίνει τὸ ἴδιο σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς δουλειᾶς ποὺ μεταμορφώνεται σὲ κοινωνικὸ κεφάλαιο καὶ χρησιμεύει στὴ διεύρυνση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. ἐδῶ, ὁ ρόλος τοῦ «τεχνο—διευθυντικοῦ» μηχανισμοῦ παραμένει ἀποφασιστικός. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εὔχεται μιὰ ἐπέκταση τῆς αὐτοδιαχειρίστικης σφαίρας στὸ σύνολο τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν δραστηριοτότων καὶ κοινωνικῶν δραστηριοτότων τοῦ ἔθνους, χάρη στὸν πολλαπλασιασμὸ τῶν κοινωνικῶν συμφωνιῶν καὶ τῶν αὐτοδιαχειρίστικων συμβάσεων ποὺ σιγὰ—σιγά, θὰ ἀντικαταστήσουν τὶς μονομερεῖς ἀποφάσεις τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Σὲ μιὰ τέτοια προοπτική, τὸ πρόγραμμα δέν θὰ εἶναι ἕνας ἁπλὸς προγραμματισμὸς τῆς ὑλικῆς ἀνάπτυξης, ἢ ἀκόμη, ἡ μεγαλόπνοη ἔκφραση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Θὰ πρέπει νὰ γίνει τὸ ὄχημα νὰ τῆς αὐτοδιαχειρίστικης δημοκρατίας ποὺ θὰ βασίζεται πάνω στὴ μενίκευση τῶν συμβατικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὶς ἐπιχειρήσεις (ποὺ ἀποκαλοῦνται ἐνδεικτικὰ «πανανώσεις συνεταιρισμοῦ ἐργασίας») ἢ ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ τὸ Κράτος.

Οἱ σοσιαλιστικὲς ἀξιώσεις τοῦ Καρντέλλι, ποὺ ἀδρανοῦν σὲ μιὰ ρεαλιστικὴ ἀπονώνωση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, δέν φτάνουν στὸ σημεῖο νὰ ἀρνοῦνται τὶς σύγχρονες τεχνικὲς ἀναγκαιότητες ποὺ προϋποθέτουν τὴν συνκέντρωση τοῦ κοινωνικοῦ κεφαλαίου. Ὁ Καρντέλλι δέν ἀρνιέται οὔτε τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἀγορᾶς. Ἴσα—ἴσα, στὴν κριτική ποὺ κάνει γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ «βολονταρισμό» — θὰ λέγαμε αὐταρχισμό— δέν διστάζει νὰ πεῖ ὅτι ἂν ἡ Γιουγκοσλαβία δέν ἐπέλυσε τὸ πρόβλημα τῆς κατανομῆς τοῦ κοινωνικοῦ προϊόντος, αὐτὸ ὀφείλεται στὸ ὅτι δέν σεβάστηκε ὅσο ἔπρεπε τοὺς νόμους τῆς ἀγορᾶς. Γιατί, διευκρινίζει ὁ ἴδιος, ἡ οἰκονομία τῆς ἀγορᾶς μὲ τὸν προγραμματισμὸ καὶ τὴν κοινωνικο—οἰκονομικὴ ἀλληλεγγύη τῶν ἐργαζομένων ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ τρία συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ γιουγκοσλαβικοῦ αὐτοχειρίστικου συστήματος.

Θαυμάσιο μάθημα οἰκονομικοῦ ρεαλισμοῦ ποὺ συνδυάζεται μ' ἕναν ἀνέπαφο σοσιαλιστικὸ ἰδεαλισμό. Σπάνια σοσιαλιστὴς ἡγέτης στὴν ἔξουσία, ὑποστηρίζει τὴν ἀπογύμνωση τοῦ κράτους καὶ προτείνει τὰ μέσα γιὰ τὴν ἐπιτυχία της! Σ' αὐτὴ τὴν κριτική τῆς θεωρίας τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ποὺ γίνεται ἀπὸ ἡγέτη μιᾶς ἀκόμη ἀναπτυσσόμενης χώρας, ὑπάρχει μιὰ ἐμπιστοσύνη στὶς ἱκανότητες «αὐτο—κυβέρνησης» τῆς ἐργατικῆς τάξης ποὺ θὰ θέλαμε νὰ τὴ δοῦμε περισσότερο στὴν πράξη ἀπὸ τοὺς Γάλλους κουμουνιστὲς καὶ σοσιαλιστὲς ὅταν συνέτασσαν τὸ «Κοινὸ Πρόγραμμά τους».

Μιὰ μόνον ἐπιφύλαξη θὰ διατυπώσω. Ὁ Καρντέλλι λέει πολὺ σωστά — τὸ μνημονεύω — ὅτι «τὸ σύστημα πολιτικῆς ἐξουσίας θὰ πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ τὴ σειρά του νὰ προσαρμοστεῖ στὸ σύστημα διαχείρισης ἔτσι ὥστε νὰ γίνει ὄργανο τοῦ ἀνθρώπου τῆς αὐτοδιαχείρισης». Πολὺ καλά. ἀλλὰ ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ θέλαμε νὰ μάθουμε περισσότερα γι' αὐτὴν τὴν προσαρμογή, πρέπει ἐπίσης νὰ παρατηρήσουμε πὼς τὸ γιουγκοσλαβικὸ πολιτικὸ σύστημα παραμένει αὐταρχικὸ καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου δέν εἶναι ἐξασφαλισμένη. Πῶς ἐννοεῖ ὁ Καοντέλλι τὴν ἐπέκταση τῆς αὐτοδιαχείρισης σ' ὁ λόκληρη τὴν κοινωνία, πρᾶγμα ποὺ ἐπιδοκιμάζουμε καὶ χειροκροτοῦμε, χωρὶς τὴν ἐλευθερία τῆς ἔνωσης καὶ τῆς πολιτικῆς κριτικῆς; Θὰ ἐκτιμοῦσα περισσότερο τὴν πλάγια κριτικὴ ποὺ κάνει στὸ βιβλίο «Ἡ Νέα Τάξη» τοῦ Μίλοβαν Τζίλας ἂν ὁ τελευταῖος δέν εἶχε περάσει ὁλόκληρα χρόνια μέσα στὴ φυλακὴ μόνο καὶ μόνο γιατὶ δημοσίευσε αὐτὸ τὸ βιβλίο...

Ἀκόμη μιὰ προσπάθεια, σύντροφε Γιουγκοσλάβοι, ἂν θέλετε στ' ἀλήθεια νὰ περάσετε στὴν αὐτοδιαχείριση.

ΖΑΚ ΖΥΛΛΙΑΡ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ

Ἡ Τουρκία μόνη ἔνοχος

γιὰ τὸν κυκεῶνα ποὺ σήμερα ἐπικρατεῖ στὸ Κυπριακὸ θέμα

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΥΠΡΙΟΥ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ

ΒΑΛΤΙΜΟΡΗ. Ἡ ἐφημερίδα «Ἥλιος τῆς Βαλτιμόρης» δημοσιεύει ἐπιστολὴ τοῦ πρέσβεως τῆς Κύπρου στὴν Οὐάσιγκτων κ. Ν. Γ. Δημητρίου, μὲ τίτλο: «Ἄλλη μιὰ ἄποψη γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Κύπρο».

«Θὰ ἤθελα, γράφει ὁ κ. Δημητρίου, νὰ ἀναφερθῶ στὸ ἄρθρο ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ τεύχος σας τῆς 26ης Δεκεμβρίου 1976, «ἡ παρατεταμένη γεύση πικροῦ λεμονιοῦ στὴν Κύπρο» τοῦ RUSSEL WARREN HOWE ποὺ ἐπεσκέφθηκε πρόσφατα τὴν Τουρκία καὶ τὸ τουρκοκρατούμενο τμῆμα τῆς Κύπρου ὡς φιλοξενούμενος τῶν Τούρκων. Οἱ γνωρίζοντες τὴν ἀλήθεια εἶναι χαρακτηριστικὲς αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου.

Δὲν ἔχω τὴν πρόθεση νὰ συζητήσω κάθε ἕνα σημεῖο τοῦ ἄρθρου, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ κ. HOWE προσπάθησε μὲ μεγάλο κόπο νὰ δικαιολογήσει τὴν τουρκικὴ ὑπόθεση σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὴν συνεχιζόμενη κατοχὴ τοῦ 40% τῆς Κύπρου ἀπὸ 40.000 τουρκικὰ στρατεύματα,